

Szülési sérülés

A szülési sérülés a szülés folyamata alatt bekövetkező károsodás, általában a magzat szülőcsatornán való áthaladásakor következik be.

- A legtöbb újszülöttnél kialakul kisebb sérülés.
- ritkán komolyabb sérülés is bekövetkezhet (idegsérülés, csonttörés)
- a legtöbb sérülés kezelés nélkül is meggyógyul

A magzat sérülésének kockázatával járó nehéz szülés általában akkor várható, ha az anya szülőcsatornája túl kicsi, vagy a magzat túl nagy. A sérülésnek akkor is nagyobb a kockázata, ha a magzat fekvése rendellenes. Összességében azonban a szülési sérülések jóval ritkábban fordulnak elő, mint néhány évtizeddel ezelőtt.

A legtöbb szülésnél a magzat feje kerül először a szülőcsatornába, és a szülés alatt nagy nyomásnak van kitéve. A fejtető bőrének duzzanata, és zúzódása (kékes-vöröses elszíneződés) gyakran előfordul, általában nem súlyos és néhány napon belül elmúlik.

Vér gyűlhet össze a koponyacsontok csonthártyája alatt (kefálhematóma). Puha tapintatú, és a szülést követően kezdetben nőhet a mérete. Nem igényel kezelést, néhány héten vagy hónapon belül felszívódik.

A koponya és egyéb csontok törése is előfordulhat. A koponya törése igen ritka, és hacsak a törés nem depressziós (a csont az agy felé nyomódik) gyorsan meggyógyul, kezelés nélkül.

Agyvérzés a koponyán belüli véregek szakadása miatt következhet be. Előfordulhat az agyat körülvevő csontok deformálódása, vagy a szülés alatt bekövetkező oxigénhiány miatt. Az agyvérzés jóval gyakrabban alakul ki koraszülöttek között. A legtöbb újszülöttnél nincs tünete, de okozhat bágyadtságot, rossz etethetőséget, vagy görcsöket is.

A vérzés a koponyán belül sok helyen kialakulhat.

- Szubaraknoidális vérzés az agyat borító pókhálóhártya alatti vérzés. Ez a leggyakoribb koponyán belüli vérzés, elsősorban érett újszülöttek között alakul ki. Okozhat görcsöket az első néhány napban.
- szubdurális vérzés: az agyat körülvevő belső és külső agyhártya között kialakuló vérzés, jóval ritkább a modern szülésvezetésnek köszönhetően, mint régebben. A vérzés nyomhatja az alatta lévő agyfelszínt, görcsök alakulhatnak ki, magasabb lehet a bilirubinszint.
- intraventriculáris vérzés (agykamrán belüli vérzés), intraparenhimális (az agyszövetben magában kialakuló vérzés): általában igen kis súlyú koraszülöttek között alakul ki, jóval inkább az agy éretlensége okozza, mint a szülési sérülés.

Az összes újszülött, akinek koponyán belüli vérzése van, fokozott megfigyelést igényel addig, amíg meg nem gyógyul. A szubdurális vérzést műtéttel kezelik.

Ritkán idegsérülés is előfordulhat. Az arcideg nyomása (fogós szülésnél, vagy ha a magzat feje az anyai medencéhez nyomódik) az arc egyik felének izomgyengeségét okozza. A sérülés nyilvánvaló, ha a baba arca síráskor nem szimmetrikus. Kezelést nem igényel, 2-3 hónapos korra magától meggyógyul.

A kari idegvonat sérülése (szakadása, vagy megnyúlása) a kar feszülése, vagy sérülése következtében alakul ki, emiatt a baba karja, vagy keze gyenge vagy bénult. A váll túlzott mozgását kerülni kell, hogy az ideg gyógyulni tudjon. Nagyon ritkán a gyengeség néhány hét múlva is fennállhat, ebben az esetben műtét szükséges, hogy az elszakadt idegvégeket újra összekapcsolják.

Ritkán a rekeszizomhoz (a hasüreget és a mellüreget elválasztó izom) futó ideg sérülése is előfordulhat, az izom bénulását okozva az adott oldalon. Ebben az esetben nehézlégzés alakulhat ki. Néhány héten belül spontán gyógyul.

A gerincvelő sérülése a gerinc extrém túlnyújtása miatt extrém ritka. Ez a sérülés bénulást okoz a sérülés alatti testtájakon. Ebben az esetben a bénulás tartós.

Perinatális asfíxia: olyan a szülés körüli sérülés, ami közvetlenül a szülés előtt a magzatot, vagy szülés közben az újszülöttet éri, emiatt túl kevés vér jut az agyba, vagy a vér oxigéntartalma túl alacsony. Számos oka lehet, de gyakran pontos okot nem lehet találni.

A leggyakoribb okok

- a magzat fejlődési rendellenessége
- méhen belüli fertőzés
- szülés előtt alkalmazott gyógyszerek
- a köldökzsínór összenyomása, vagy a köldökzsínórban futó erek elzáródása
- a méhlepény idő előtti leválása
- hirtelen vérvesztés

Asfíxia akkor is előfordulhat, ha a méhlepény nem működik jól, és nem látja el elég oxigénnel a magzatot.

Az októl függetlenül az érintett újszülöttek sápadtak, élettelennek tűnnek, gyengén, vagy egyáltalán nem lélegeznek, a szívverésük nagyon lassú. Ha az asfíxia oka a hirtelen vérvesztés azonnal folyadékot kapnak a köldökvénán keresztül, ezt követően vérátömlesztést, emellett lélegeztetés és a keringés támogatása is szükséges lehet.

Az asfíxiás újszülöttek egy vagy több szerv károsodásának tüneteit mutathatják. Az agyműködés érintett lehet, letargia, görcsök, akár kóma is előfordulhat. Az oxigénhiány a veseműködést is rontja, csökken az ürített vizelet mennyisége. A légzészavar is kialakulhat.

Sok túlélő teljesen egészséges, de néhány újszülöttnél tartós idegrendszeri károsodás marad vissza, enyhe tanulási problémáktól az agyi bénulásig. A súlyos asfíxiás újszülöttek egy része

nem marad életben. A teljes test lehűtése a születés után megvédheti az agyat a további károsodástól, és csökkentheti a szövődmények súlyosságát.

Ritkán csonttörés alakulhat ki. A kulcscsont törése a leggyakoribb. A felkar vagy a combcsont is eltörhet, de ezek a sérülések rendkívül ritkák. A törött végtagot kötéssel, vagy gipszeléssel rögzítik. Az újszülöttkori csonttörések gyorsan és tökéletesen gyógyulnak.

Az újszülött bőrén számos jele lehet kisebb sérüléseknek a szülés után, elsősorban azokon a tájakon, ahol a bőr nyomásnak lett kitéve a szülés alatt, ill. amik először kerültek a szülőcsatornába. A szemhéjak, a szemek, és az arc duzzanata fejevéig, míg a herezacskó, vagy a nagyajkak duzzanata medencevégű fekvésnél. Általában nem igényelnek kezelést.